

SPRAWOZDANIE
Z REALIZACJI ZADAŃ
INSPEKCJI WETERYNARYJNEJ
NA TERENIE POWIATU KONECKIEGO
W ROKU 2020
Z OCENĄ STANU SANITARNO-EPIZOOTYCZNEGO POWIATU KONECKIEGO

Końskie, dnia 15 marca 2021 r.

WSTĘP

Sprawozdanie podsumowuje działania organów Inspekcji Weterynaryjnej przeprowadzone w 2020 r. na terenie powiatu koneckiego.

Z uwagi na podnoszony temat, dotyczący stanu sanitarnego i epizootycznego powiatu, w niniejszym sprawozdaniu nie zawarto informacji o ochronie zwierząt rozumianej jako dobrostan zwierząt. Informacje w tym zakresie mogą być przedstawione osobom zainteresowanym za pośrednictwem Starosty Koneckiego.

Zadania inspekcji i ich realizacja

Inspekcja Weterynaryjna realizuje zadania z zakresu ochrony zdrowia zwierząt oraz bezpieczeństwa produktów pochodzenia zwierzęcego w celu zapewnienia ochrony zdrowia publicznego, wynikające z ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji weterynaryjnej (Dz.U. 2021 poz. 306).

Inspekcja wykonuje swoje zadania w szczególności przez:

- 1) zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt, w tym chorób odzwierzęcych;
 - a) badania kontrolne zakażeń zwierząt;
- 2) monitorowanie chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych oraz związanej z nimi oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe u zwierząt, w produktach pochodzenia zwierzęcego i środkach żywienia zwierząt;
- 3) badanie zwierząt rzeźnych oraz produktów pochodzenia zwierzęcego;
- 4) przeprowadzanie:
 - a) weterynaryjnej kontroli granicznej,
 - b) kontroli weterynaryjnej w handlu i wywozie zwierząt oraz produktów w rozumieniu przepisów o kontroli weterynaryjnej w handlu,
 - c) kontroli weterynaryjnych na miejscu w zakresie przestrzegania wymogów w ramach systemów wsparcia bezpośredniego, zwane potocznie kontrolami CC,
 - d) kontroli wyrobów do diagnostyki in vitro stosowanych w medycynie weterynaryjnej, mającej na celu ustalenie, czy wprowadzone do obrotu lub używania wyroby znajdują się w wykazie wyrobów do diagnostyki In vitro stosowanych w medycynie weterynaryjnej,
- 5) sprawowanie nadzoru nad:
 - a) bezpieczeństwem produktów pochodzenia zwierzęcego, w tym nad wymaganiami weterynaryjnymi przy ich produkcji, umieszczaniu na rynku oraz sprzedaży bezpośredniej,
 - b) wprowadzaniem na rynek zwierząt i ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego,
 - c) wytwarzaniem, obrotem i stosowaniem pasz, dodatków stosowanych w żywieniu zwierząt, organizmów genetycznie zmodyfikowanych przeznaczonych do użytku paszowego,

- d) zdrowiem zwierząt przeznaczonych do rozrodu oraz jakością zdrowotną materiału biologicznego i jaj wylęgowych drobiu,
 - e) obrotem i ilością stosowanych produktów leczniczych weterynaryjnych, wytwarzaniem i stosowaniem pasz leczniczych,
 - f) przestrzeganiem przepisów o ochronie zwierząt,
 - g) przestrzeganiem zasad identyfikacji i rejestracji zwierząt oraz przemieszczaniem zwierząt,
 - h) przestrzeganiem wymagań weterynaryjnych w gospodarstwach utrzymujących zwierzęta gospodarskie,
 - i) utrzymywaniem, hodowlą, prowadzeniem ewidencji zwierząt doświadczalnych w jednostkach doświadczalnych, hodowlanych i u dostawców;
- 6) prowadzenie monitorowania substancji niedozwolonych, pozostałości chemicznych, biologicznych, produktów leczniczych i skażeń promieniotwórczych u zwierząt, w ich wydzielinach i wydalinach, w tkankach lub narządach zwierząt, w produktach pochodzenia zwierzęcego, w wodzie przeznaczonej do pojenia zwierząt o środkach żywienia zwierząt;
- 7) prowadzenie wymiany informacji w ramach systemów wymiany informacji, o których mowa w przepisach Unii Europejskiej w ramach systemu RASFF.

Zadania powyższe Powiatowy Lekarz Weterynarii w Końskich wykonuje przy pomocy pracowników Powiatowego Inspektoratu Weterynarii oraz urzędowych lekarzy weterynarii nie będących pracownikami tutejszego inspektoratu, wyznaczonych przez PLW.

Powyższe zadania realizowane są w ramach dwu głównych dziedzin:

1. Nadzór nad ochroną zdrowia zwierząt

W 2020 roku w ramach realizacji kontroli urzędowych w obszarze ochrony zdrowia zwierząt przeprowadzonych zostało 325 kontroli.

W tym zakresie, objęte nadzorem podmioty zajmują się:

- hodowlą ryb (akwakultura) – 28 podmiotów
- obrotem zwierząt – 2
- wystawianiem zwierząt – 1
- utrzymaniem zwierząt gospodarskich – 1016 – bydło, 32 – świnie, 29 kozy, 36 – owce, 284 pasieki pszczele, 216 – koniowate
- utrzymywaniem drobiu w warunkach fermowych – drób rzeźny brojler kurzy – 7, gęsi rzeźne-1 podmiot
- chowem zwierząt dzikich (jeleniowate, dzikie ptaki drapieżne) – 4
- zarobkowym przewozem zwierząt – 14
- unasięnianiem zwierząt – 3
- utrzymaniem zwierząt (ogierzy) w ramach punktów kopulacyjnych – 2
- transport zwierząt powyżej 8 godz. – 4 podmioty

Do zadań Inspekcji Weterynaryjnej w zakresie utrzymania zdrowia publicznego i ochrony zdrowia zwierząt należy również wykonywanie badań monitoringowych zwierząt w kierunku wykrycia chorób zakaźnych zwierząt. W ramach badań monitoringowych przebadano w kierunku:

pryszczycy bydła- 10 zwierząt

choroby pęcherzykowej świń- 10 zwierząt
klasycznego pomór świń-15 świń
TSE- badane u martwych zwierząt w zakładach utylizacyjnych poza powiatem koneckim – zbadano 56 zwierząt
gruźlicy bydła- 2354 zwierząt
brucelozy bydła, owiec i kóz- 1202 zwierząt
enzootycznej białaczki bydła- 1202 zwierząt
wścieklizny lisów wolno żyjących- 3 lisy, 2 koty, 1 tchórz
choroby niebieskiego języka-14 zwierząt
gorączki Q – pobrano zbiorczą próbkę mleka krowiego z jednego stada bydła
CWD - Przewlekła choroba wyniszczająca (ang. chronic wasting disease, CWD) – choroba z grupy zakaźnych gąbczastych encefalopatii (transmissible spongiform encephalopathy, TSE), dotycząca zwierzyny płowej – 5 zwierząt
choroba Aujeszky – 287 świń
salmonelozy drobiu- pobrano 9 próbek
W 2020 roku pobrano od zwierząt przy pomocy urzędowych lekarzy weterynarii łącznie 1657 próbek do badań. W wyniku wykonanych badań wykryto 1 ognisko gorączki Q u bydła.
Z chorób podlegających obowiązkowi rejestracji stwierdzono: włośnicę u 68 dzików na 877 zbadanych; motyliczkę w 5 przypadkach dzików, 1 ognisko salmonellozy objętej programem zwalczania u drobiu oraz 18 ognisk warrozy u pszczoł. Należy zaznaczyć, że w 2020 roku na terenie powiatu koneckiego rozpoczęto program „Monitorowanie stanu zdrowotnego i strat rodzin pszczelich w krajowych pasiekach”, który będzie kontynuowany w roku 2021.

Od 2020 roku na terenie powiatu koneckiego nie prowadzony jest monitoring przyjęcia szczepionki wścieklizny u lisów wolnożyjących. Nie prowadzone są również szczepienia lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie.

W 2020 roku lekarze weterynarii zaszczepili na terenie powiatu przeciwko wścieklicznie 9810 szt. psów.

W roku sprawozdawczym doszło do 43 pogryzień ludzi przez psy i koty. Zwierzęta zostały poddane obserwacji. Na podstawie objawów klinicznych nie stwierdzono wścieklizny. Wśród zwierząt poddanych obserwacji wzrosła ilość zwierząt nieszczepionych przeciwko wścieklicznie: tylko 20 psów z 43 było zaszczepionych przeciwko wścieklicznie. Kontrola obowiązku szczepienia psów p. wścieklicznie została przeprowadzona w 21 gospodarstwach utrzymujących zwierzęta. W 7 przypadkach stwierdzono brak szczepień. W ramach działań związanych z nadzorem nad wścieklizną nałożono 14 mandatów karnych, na kwotę 1750,00 zł za niedopełnienie obowiązku zaszczepienia psa. Średnia kwota mandatu to 125,00 zł. W ramach działań kontrolnych na podmioty będące pod nadzorem organów Inspekcji Weterynaryjnej nałożone zostało 31 mandatów w łącznej kwocie 2870,00 zł. Oprócz mandatów Inspekcja może nakładać administracyjne kary pieniężne. W 2020 roku nałożono 2 kary na kwotę 5500,00 zł. Ponadto w 2020 r. zostały skierowane 2 wnioski do sądu o ukaranie za naruszenia ustawy o ochronie zwierząt w ramach prowadzonej działalności zarobkowego transportu zwierząt.

W 2020 roku na terenie powiatu padło i zostało zgłoszonych przez hodowców zwierząt do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Końskich 128 sztuk bydła, 20 sztuk owiec, 3 kozy i 30 świń. Zbieranie informacji o padnięciach zwierząt jest ważne ze względu na konieczność monitorowania występowania u zwierząt zmian mózgowych wskazujących na ewentualny powód padnięcia jakim jest *gąbczasta encefalopatia bydła* znana pod nazwą skróconą jako BSE.

W 2020 roku na terenie powiatu koneckiego prowadzone były także kontrole w ramach bioasekuracji w gospodarstwach utrzymujących drób w związku z pojawiającymi się w Polsce ogniskami wysoce zjadliwej grypy ptaków wywołanych przez wirus grypy ptaków H5N7, która na przełomie lat 2016/2017 zdziesiątkowała stada ptaków.

Od 2014 roku na terenie Polski występuje Afrykański pomór świń (ASF). Jest to choroba zakaźna dla świń, przenoszona przez dziki. Choroba nie zagraża ludziom. W ramach zapobiegania rozprzestrzenianiu się tej choroby na mocy Decyzji Wykonawczej Komisji (UE) 2014/709/UE z dnia 9 października 2014 r. w sprawie środków kontroli w zakresie zdrowia zwierząt w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń w niektórych państwach członkowskich i uchylającą decyzję wykonawczą 2014/178/UE w lutym 2020 roku na terenie powiatu koneckiego został wprowadzony obszar ochronny obejmujący gminę Końskie, Gowarczów oraz Stąporków. W związku z powyższym wszystkie dziki odstrzelone na terenie obszaru ochronnego zostały poddane badaniom na ASF, wykonano 504 badania w kierunku ASF. Aby ograniczyć populację dzika na terenie powiatu koneckiego wprowadzone zostały rozporządzeniem Wojewody Świętokrzyskiego dwie kampanie dotyczące odstrzałów sanitarnych dzików. Łącznie zaplanowano do odstrzału 614 sztuk dzików, wykonano 544. Upolowano na obszarze ochronnym 209 sztuk dzików, natomiast na obszarze nie objętym ograniczeniami 150 sztuk dzików.

Do celów monitoringu występowania ASF, Inspekcja ma obowiązek pobierać do badania próbki od padłych czy też zabitych w wypadkach komunikacyjnych zwierząt. W 2020 roku pobranych zostało 27 próbek od dzików.

W ramach działań prewencyjnych w odniesieniu do ASF, w roku 2020 prowadzono kontrole gospodarstw pod kątem spełniania wymogów identyfikacji zwierząt i bioasekuracji. W strefie ochronnej (żółtej) Powiatowy Lekarz Weterynarii ma obowiązek przeprowadzić kontrolę przestrzegania zasad bioasekuracji w gospodarstwie minimum 1 raz w roku. Liczba kontroli wykonanych w 2020 roku wyniosła 41. Dodatkowym założeniem kontroli gospodarstw wykonywanych w 2020 r. była weryfikacja ilości świń utrzymywanych we wszystkich aktywnych siedzibach, w stosunku do danych ARiMR, przeprowadzona w celu zaktualizowania i uspoźnienia baz danych będących w posiadaniu ARiMR i Powiatowego Lekarza Weterynarii w Końskich ze stanem faktycznym. W rezultacie otrzymaliśmy wiedzę, że tylko w 32 gospodarstwach powiatu koneckiego utrzymywane są świnię.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzano nieprawidłowości, z których najważniejsze to: brak zabezpieczenia budynków przed przedostaniem się zwierząt z zewnątrz, maty dezynfekcyjne niespełniające wymogów (zbyt krótka mata, brak możliwości dobrego nasączenia maty środkiem dezynfekcyjnym) brak środka do dezynfekcji, niewłaściwe zabezpieczenie paszy przed szkodnikami, brak maty dezynfekcyjnej wjazdowej do gospodarstwa na obszarze ochronnym. Po kontrolach zostały wydane decyzje administracyjnych nakazujące poprawę warunków

bioasekuracji. Po kontroli, gdzie zostały stwierdzone nieprawidłowości i wydana została decyzja administracyjna przeprowadzono kontrole sprawdzające. Powtórne kontrole dały efekty zadowalające, nie stwierdzano nieprawidłowości, a stwierdzane wcześniej uchybienia zostały naprawione.

Na terenie powiatu koneckiego działa 1 schronisko dla bezdomnych psów, w którym przeprowadzono w 2020 r. 2 kontrole planowe i 1 sprawdzającą. Schronisko to dysponuje miejscami dla maksimum 100 psów.

W ramach importu z innych krajów członkowskich na teren powiatu w 2020 roku zostało zakupionych z Danii 5537 szt. trzody chlewnej. Zwierzęta dostarczone były w 25 przesyłkach. Ponadto miała miejsce 1 przesyłka konia z Francji. Z terenu powiatu koneckiego nie wprowadzano do handlu wewnątrzwspólnotowego zwierząt.

2. Bezpieczna żywność pochodzenia zwierzęcego

Organy Inspekcji Weterynaryjnej odgrywają podstawową rolę w zakresie bezpieczeństwa produktów pochodzenia zwierzęcego. Pozyskiwanie, chów, wytwarzanie, oczyszczanie, ubój, rozbiór, przetwarzanie, pakowanie, przepakowywanie, przechowywanie lub transport to czynności składowe „produkcji”, nad którymi ma nadzór Inspekcja Weterynaryjna. Kontrole urzędowe są konieczne w celu sprawdzenia czy podmioty działające na rynku spożywczym stosują się do przepisów w zakresie higieny i bezpieczeństwa żywności.

Na terenie powiatu koneckiego działało w 2020 roku 481 podmiotów zajmujących się działalnością od produkcji pierwotnej do eksportu żywności do krajów trzecich. Są to gospodarstwa mleczne, punkty skupu dziczyzny, koła łowieckie, zakłady przetwórstwa mięsa produkujące na rynek lokalny w ilości do 4,5 tony na tydzień (tzw. MLO), podmioty prowadzące sprzedaż bezpośrednią jaj konsumpcyjnych, miodu i ryb, podmioty prowadzące rolniczy handel detaliczny, punkty odbioru mleka, zakłady rozbioru, przetwórstwa mięsa produkujące na rynek Unii Europejskiej, rzeźnie drobiu oraz zakłady przetwórstwa mleka również produkujące na teren UE. W tych podmiotach przeprowadzono 141 kontroli. W wyniku przeprowadzonych postępowań wobec stwierdzonych niezgodności wydano 42 decyzje administracyjne. Były to decyzje o charakterze naprawczym, decyzje o nałożeniu kar pieniężnych, wpisie bądź wykreśleniu z rejestru, nakazujące, zatwierdzające. Nie wstrzymano produkcji w żadnym zakładzie, jednak w odniesieniu do producentów mleka wydano 5 decyzji o wstrzymaniu dostaw mleka z tytułu nieprawidłowej jakości mleka.

W kontrolowanych podmiotach stwierdzano następujące niezgodności:

- w 9 podmiotach stwierdzono nieprawidłowości w odniesieniu do przestrzegania wymogów w zakładzie w zakresie systemu HACCP,
- w 6 podmiotach - nieprawidłowości w zakresie higieny i struktury pomieszczeń,
- w 11 zakładach stwierdzono nieprawidłowości dotyczące sprzętu i struktury,
- w 5 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości dotyczące jakości wody w zakładzie,

- w 1 stwierdzono nieprawidłowości z zakresu zabezpieczenia i zwalczania szkodników,
- w 11 podmiotach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie śledzenia i znakowania żywności,
- w 14 zakładach nieprawidłowości w zakresie higieny osobistej personelu,
- w 7 podmiotach stwierdzono nieprawidłowości dotyczące wymagań mikrobiologicznych
- w 6 zakładach stwierdzono niezgodności dotyczące specyficznych wymagań określonych w rozporządzeniu 853/2004 , które dotyczy produkcji w zakładach zatwierdzonych,
- nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie:
 1. usuwania odpadów z zakładu,
 2. zachowanie łańcucha chłodniczego,
 3. wymagań dla opakowań i materiałów opakowaniowych,
 4. obróbki cieplnej,
 5. wymagań dotyczących dodatków, enzymów, środków aromatyzujących, substancji pomocniczych w przetwórstwie.

W związku ze stwierdzonymi niezgodnościami nałożono na podmioty kary pieniężne na kwotę 500,00 zł oraz mandaty karne w ilości 11 szt. na kwotę 1100,00 zł.

W 2020 roku Powiatowy Lekarz Weterynarii w Końskich skierował do Prokuratury czy też organów ścigania 1 zawiadomienie z tytułu naruszenia prawa weterynaryjnego w zakresie bezpieczeństwa żywności. Sprawa jest w toku.

Pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej znajduje się ubój zwierząt w gospodarstwach z pozyskiwaniem mięsa na potrzeby własne. W roku 2020 na terenie powiatu poddano ubojowi w gospodarstwie 30 świń. W pracowni wytrawiania mięsa przy Powiatowym Inspektoracie Weterynarii w Końskich, w ramach nadzoru nad pozyskiwaniem mięsa na potrzeby własne, zbadano na obecność włośni 891 próbek mięsa w tym 877 od dzików i 14 od świń. Włośnicę stwierdzono w 68 próbkach mięsa pobranych od dzików.

Na terenie powiatu działają 2 rzeźnie - ubojnie drobiu. W 2020 roku poddano w nich ubojowi 1. 834 908 sztuk drobiu. Przyczynami uznania mięsa za niezdatne do spożycia były : nadmierne wychudzenie ptaków – 216 sztuki; niedostateczne wykrwawienie – 536 sztuki; obecność substancji lub zanieczyszczeń przekraczających dopuszczalne limity 3046. Razem sztuki przekazane zostały do utylizacji (0,17%).

W ramach sprawowania nadzoru nad bezpieczeństwem żywności Inspekcja Weterynaryjna realizuje plan badań kontrolnych w kierunku pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt żywych, produktach spożywczych pochodzenia zwierzęcego, w paszach i w wodzie przeznaczonej do pojenia zwierząt. Do badania żywności pobrane zostały 39 próbki, w ramach badań pasz i wody pobrano 46 próbek. Nie stwierdzono wyników niezgodnych. Poziom badanych substancji nie był przekroczony lub nie były one stwierdzane.

W 2020 roku z terenu powiatu koneckiego do państw trzecich tj. Algieria, wysłano żywność w postaci mleka odtłuszczonego w proszku w ilości 500 000 kg. Eksportowany towar nie wrócił na teren powiatu na skutek odrzucenia przez kraj eksportera.

W laboratoriach urzędowych Inspekcji Weterynaryjnej poddano badaniu mikrobiologicznemu żywność w kierunku obecności mikroorganizmów niebezpiecznych dla zdrowia ludzi. Nie stwierdzono wyników niezgodnych w zakresie obecności Salmonella. W zakresie obecności pałeczek Listeria monocytogenes stwierdzono natomiast 5 wyników niezgodnych. Kontroli poddano również wędliny w kierunku poziomu WWA (wielonienasyconych węglowodorów aromatycznych). Niezgodności nie stwierdzono.

Podsumowanie:

Wszystkie zadania zaplanowane przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Końskich na 2020 r. oraz wynikające z potrzeb bieżących zostały zrealizowane. Przeprowadzane przez Inspekcję Weterynaryjną w nadzorowanych podmiotach kontrole i badania wskazują, iż na terenie powiatu koneckiego zagrożenia dla bezpieczeństwa sanitarnego i zdrowotnego zwierząt, ludzi z tytułu przenoszenia chorób odzwierzęcych, jak i produkowanej żywności pochodzenia zwierzęcego są właściwie identyfikowane oraz prawidłowo i szybko eliminowane. Nie oznacza to, że opisana w niniejszym raporcie sytuacja w powiecie koneckim za rok 2020 jest obecnie stabilna. Wobec zagrożenia wynikającego ze stwierdzenia na terenie Polski choroby świń jaką jest Afrykański pomór świń i dynamicznie rozwijającej się sytuacji epidemiologicznej z tym związanej, zwiększaniem się obszarów gdzie stwierdzono przypadki i ogniska ASF oraz z uwagi na przemieszczanie się ludzi i zwierząt, stan ten w każdej chwili może ulec zmianie. Stąd też nie tylko Inspekcja Weterynaryjna, ale także każdy mieszkaniec powiatu mając na uwadze bezpieczeństwo swoje, innych jak i posiadanych zwierząt powinien być zaangażowany w utrzymanie odpowiednich warunków sanitarnych. W aspekcie ASF ogromne znaczenie ma stosowanie wszystkich zasad bioasekuracji w gospodarstwach przez hodowców świń jako podstawowego elementu chroniącego przed zawleczeniem wirusa oraz współdziałanie Inspekcji Weterynaryjnej, jednostek samorządu terytorialnego, służb i instytucji na terenie powiatu w zakresie uświadamiania rolników i zobligowania podmiotów do utrzymywania reżimu sanitarnego w odniesieniu do ASF ze względu na ważny interes społeczny i ekonomiczny wszystkich obywateli powiatu koneckiego.

POWIATOWY LEKARZ WETERYNARII
w Końskich

Agata Hucal
lek. wet. Agata Hucal

15.03.2021 r.